

A jövő nemzedékek szószólója közleménye a beporzók napja alkalmából

A jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes, Dr. Bándi Gyula, március 10-e, a beporzók napja alkalmából a rovarállomány csökkenésének kedvezőtlen tendenciáira hívja fel a figyelmet, valamint sürgeti a beporzók életterének biztosításához szükséges gazdálkodási módok térhódítását.

Egy jó kávé vagy kakaó reggelire? Az egészséges táplálkozáshoz hagyma, káposzta, karfiol, retek, sárgarépa vagy uborka? Beleharapni egy szép almába, körtébe?

E hétköznapi kincseket az köti össze egymással, hogy kizárólag a beporzó rovarok munkája következtében képesek teremni. Megszoktuk ugyan, hogy ez magától működik, a világon azonban már nem mindenhol van így. A kérdés tehát: akarjuk-e, hogy továbbra is természetes úton porozzák be táplálékul szolgáló növényeinket, vagy elfogadjuk, hogy olyan világ felé haladunk, ahol a növények beporzását műanyag tégelyekbe gyűjtött virággörrel, ecsetekkel és tollseprűkkel kell majd végeznünk? Mára a két forgatókönyv közötti választás egyre valóságosabb, sőt égető problémává vált.

Miközben virágos növényeink 87%-ának van szüksége a termés- vagy magképzéshez beporzókra, továbbá a 100 leggyakoribb haszonnövény 70%-a állati megporzású, az ezt a szolgáltatást végző rovarok száma évente folyamatosan 1-2%-kal csökken. Egy közelmúltban kiadott tanulmány szerint kutatók 27 éven át vizsgáltak 63 kis természetvédelmi területet, amelyeken időközönként 1-1 napig csapdázták a repülő rovarokat. A csapdázás eredménye az évek során folyamatos mennyiségi csökkenést mutatott, a kutatás végére pedig a csapdákból a kezdeti rovarmennyiségnek csupán egynegyedét figyelték meg. Egy átfogó szemle cikk 73 tanulmány elemzése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a rovarfajok 40%-át fenyegeti kihalás.

Sajnos az elmúlt évtizedekben – mint az számtalan tanulmányból kiviláglik – egyáltalán nem úgy bántunk beporzóinkkal, ahogy azt az ökoszisztémában betöltött szerepük indokolná. Világunk ezáltal nemcsak a jövő nemzedékek számára nem őrzi meg kellően az elődeinktől örökölt környezetet, hanem már mi magunk is megtapasztalhatjuk, hogy a környezet adta lehetőségeinkkel nem jól gazdálkodunk.

A beporzók folyamatos pusztulásának legfőbb oka az intenzív mezőgazdasági módszerek elterjedése, valamint a nagy mennyiségben alkalmazott rovarirtó szerek károsítása. Sajnos annak ellenére nem érünk el előremutató eredményeket, hogy a helyzet fenntarthatatlanságáról tudományos bizonyosságunk van. Magunk alatt vágjuk a fát, és már nem is csak az első fejszecsapásoknál tartunk.

Ha egy bizonyítási eljárás analógiáját vesszük: bíróként boldogok lehetnénk, ha egy ügy tényállása ennyire pontos eszközökkel lenne felderítve, és az eset eldöntése szempontjából szükséges részletek is ennyire tisztázottak lennének. És mégis: jelen esetben mindezek ellenére adósok maradunk a megfelelő ítélettel mind a jelen, mind pedig a jövő nemzedékek irányában is. Mintha nem lennénk rá a tényálláshoz illő döntésre: szemléljük a folyamatokat, de nem lépünk fel ellenük kellő hatékonysággal. Észleljük a pusztulást az évről évre jegyzett kutatások alapján, és mégsem vonjuk le a megfelelő következtetéseket, illetve nem eszerint cselekszünk.

A beporzók fajgazdagsága kulcskérdés: mikro- és makrokörnyezetben, a jelen és a jövő szempontjából is. A cselekvés ideje most van itt, nincs hová halogatni. *A mit lehet tenni?* kérdésre a kutatók kellően pontos javaslatokat tettek. Javasolják például a termőföldeken létesített vadvirágokkal borított sávokat; az egész tájakra kiterjedő, változatos beporzó-élőhelyek számának növelését; a mozaikos jellegű élőhelyeket kialakító, hagyományos mezőgazdálkodási módszerek előnyben részesítését; a rovarirtószer-használat csökkentését; vegyszermentes módszerek kialakítását a károk elhárítására, valamint új technológiák révén a vegyszerek szóródásának csökkentését. E mezőgazdasági beavatkozások mellett ugyanakkor városi környezetben is feltétlenül szükséges a beporzóknak megfelelő élőhelyek kialakítása, a települési környezet legtöbbször nagyon változatos virágfelhozatala ugyanis jó lehetőségeket biztosít a beporzóknak.

Az Alaptörvény P) cikke szerint az államnak és mindenkinek kötelessége a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése. A miénk is. Nem létezik olyan kis előrelépés, amelyet ne lenne értelme megtenni. Ne törődjünk bele a rovarvilág pusztulásába – tehetünk ellene!